

LANDSFORENINGEN FOR BARNEVERNSBARN

HØRINGSSVAR TIL FORSLAG
PÅ NY BARNEVERNLOV

Hørings svar til barne- og familiedepartementet

Forslag til ny barnevernlov

Landsforeningen for barnevernsbarn (LFB) er en medlems- og interesseorganisasjon for nåværende og tidligere barnevernsbarn. LFB er den eneste demokratiske brukerorganisasjonen for barnevernsbarn i Norge. Hos oss kan alle barnevernsbarn, over 12 år, som har eller har hatt tiltak i barnevernet bli medlem – helt gratis.

LFB jobber aktivt med brukermedvirkning med mål om å bedre barn og unges rettigheter i møte med barnevernet, og for å bedre stereotype holdninger i barnevernet og mot barnevernsbarn. Vi har stor innflytelse på utviklingen av dagens barnevern. Vi jobber på systemnivå, og sitter i flere ulike referansegrupper, utvalg og er med på høringer.

Barnevernloven er den loven som betyr mest i et barnevernsbarn sitt liv, og hvordan den tolkes, og følges ute i kommunene har mye å si for hvordan livet til et barnevernsbarn kommer til å se ut. Dagens barnevernlov er over 25 år gammel, og vi Landsforeningen for barnevernsbarn berømmer departementet og barnevernlovutvalget for å komme med forslag til en ny barnevernlov hvor *barnet* skal stå i sentrum.

Det er naturlig at hørings svaret vårt på forslag til ny barnevernlov er noe av det viktigste Landsforeningen for barnevernsbarn svarer på. Vi har derfor jobbet målrettet og hardt for å samle medlemmene våre sine erfaringer, slik at vi trygt kan si at vårt hørings svar representerer barnevernsbarna sine ønsker.

I forbindelse med dette arbeidet satte Landsforeningen for barnevernsbarn ned et eget utvalg, LFBs barnevernlovutvalg, bestående av 14 barnevernsbarn. De jobbet seg målrettet gjennom alle kapitlene i loven på to dager, og ga innspill på hva ungdommer selv mener om det som er foreslått. I tillegg til utvalgsarbeidet sendte Styret i organisasjonen ut en spørreundersøkelse til alle medlemmene våre. Hørings svaret vårt er derfor basert på en blanding av innspillene fra medlemmene våre, arbeidet til LFBs barnevernlovutvalg og LFBs allerede vedtatte politikk. Vi kan derfor, med en hel organisasjon i ryggen, si at det vi kommer av med anbefalinger er det barnevernsbarna i LFB mener om forslaget til den nye barnevernloven.

Gjennomgående i hørings svaret vårt vil vi sitere LFBs barnevernlovutvalg sine kommentarer. Disse vil være markert med kursiv og lilla skrift.

Kapittel 1 Formål, virkeområde og grunnleggende bestemmelser

Lovens formål og at loven nå er en rettighetslov er noe Landsforeningen for barnevernsbarn løftet høyt i høringssvaret vårt på NOU 2016:16. Vi har denne gangen valgt å spørre våre medlemmer om hva barnevernsbarna selv legger i de forskjellige begrepene som blir brukt i kapittel en.

Landsforeningen for barnevernsbarn var spesielt skeptiske til å lovfeste en rett til kjærlighet i sitt forrige hørings svar (NOU 2016:16). Vi mener fortsatt at å lovfeste en rett til kjærlighet er utfordrende da kjærlighet bygger på relasjoner over tid. Siden Stortinget, til tross for vår skepsis, valgte å lovfeste dette har medlemmene i LFB definert begrepet kjærlighet.

- *«Kjærlighet for meg er at noen kurer håret mitt»*
- *«Kjærlighet for meg er å bli sett»*
- *«Kjærlighet for meg er å føle seg elsket»*
- *«Kjærlighet for meg er at noen spør meg om hvordan jeg har det»*
- *«Kjærlighet for meg er å bli lyttet til»*
- *«Kjærlighet for meg er å bli respektert»*

Kjærlighet er et begrep alle definerer forskjellig, og Landsforeningen for barnevernsbarn mener fortsatt det er utfordrende at dette skal prege barnevernloven. Kjærlighet er ikke noe man kan kommandere eller forvente. Kjærlighet er større enn oss alle, og til tross for at man kan invitere til kjærlighet, kan man ikke iscenesette når, hvor og hvordan kjærligheten vises fra en person til en annen. Kjærlighet kommer ikke hvis det ligger forutsetninger, bestemmelser eller en rundskrift på hvordan den skal vises. Man kan ikke kjøpe den, selge den eller sette den ut på anbud. Ingen kan tvinge noen til å elske noen, og man kan heller ikke forhindre det. Kjærlighet kan ikke reguleres, og ei heller lovfestes. Kjærlighet er ikke en vare.

LFB har i mange år løftet hvor viktig det er at Norge har et traumebevisst og traumesensitivt barnevern, og det er allerede et flertall av barneverntjenestene som jobber etter denne modellen. Innenfor traumbegrepet brukes begrepet sensitiv omsorg, og det er av vår mening at dette er et mer riktig og forklarende begrep for hva barnevernsbarn kan forvente av ansatte i barneverntjenesten. Et traumesensitivt barnevern bygger på moderne traumeforståelse, utviklingspsykologi, tilknytningspsykologi og nevrobiologi. Dette er faktorer man kan lære, forvente og lovfeste – og ikke minst måle kvaliteten på. Landsforeningen for barnevernsbarn ber derfor departementet erstatte begrepet kjærlighet med sensitiv omsorg.

I § 1-1 er det presisert at barn og unge som lever under vanskelige forhold skal få nødvendig hjelp, omsorg og beskyttelse til rett tid. Dette er uhyre viktig, og vi applauderer departementet for å følge opp dette med å lovfeste at barnevernet skal være tilgjengelig

til enhver tid (§15-3).

«I til rett tid legger jeg at de ser meg, og gir meg den hjelpen jeg trenger, når jeg trenger den. Ikke en dag eller en uke senere.»

Retten til å medvirke (§1-5) er imidlertid noe av det viktigste for medlemmene i Landsforeningen for barnevernsbarn. Vi mener paragrafen er godt formulert, og ivaretar både behovet et barnevernsbarn har for å få informasjon som er tilpasset til en selv, og retten til å fritt gi uttrykk for sine meninger.

LFB har i mange år løftet behovet for å presisere hva god og reell medvirkning er. En gjennomgående tilbakemelding fra våre medlemmer er at å medvirke ikke er det samme som å bestemme selv. Akkurat denne presiseringen savner vi i paragrafen, og ber om at departementet vurderer om dette er relevant å ta med.

«Jeg trenger at de lar meg få være barn, så lenge jeg kan huske har jeg måtte være den voksne. Nå trenger jeg at de voksne tar ansvar over den rollen.»

Vi ber også departementet om å endre setningen: *Et barn som barnevernet har overtatt omsorgen for, kan gis anledning til å ha med seg en person barnet har særlig tillit til, i møter med barnevernet (§1-5) til: Et barn som barnevernet har kontakt med, skal alltid få muligheten til å ha med seg en person barnet har særlig tillit til, i møter med barnevernet.*

En gjennomgående tilbakemelding fra medlemmene våre er at barnevernet må oppleves som trygt for at man skal tørre å dele. LFB mener derfor det er underlig at departementet mener at det kun er barn som barnevernet har overtatt omsorgen for som skal gis anledning til å ha med en tillitsperson. Gode relasjoner starter ved første møte, og barnet bør allerede da få lov til å bestemme om de vil ha med seg en tillitsperson eller ikke.

Som nevnt er vi fornøyde med § 1-5 men stiller likevel spørsmål ved om det er nok at medvirkning kun er nevnt i denne paragrafen. Det er av vår mening at retten barn har til å si sin mening burde gjennomsyre loven, og spesielt i kapittel 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10 og 11. LFB ber derfor departementet vurdere å henvise til denne paragrafen i alle kapitlene – og minst de som er nevnt her.

Kapittel 2 Bekymringsmelding og undersøkelse

For veldig mange av medlemmene våre starter deres barnevernshistorie med en bekymringsmelding, og hvordan denne behandles vil ha mye å si for hvordan resten av historien til et barnevernsbarn fortoner seg. Altfor mange barnevernsbarn forteller at barnevernet kom inn altfor sent, og at hjelpen de ga var for liten.

Î Landsforeningen for barnevernsbarn har vi diskutert hva det vil si at barneverntjenesten

har tre måneder på å undersøke forholdene i hjemmet til barnet. Flere av våre medlemmer er bekymret for at en så konkret tidsfrist kan føre til at barneverntjenesten jobber etter en frist, og ikke for å hjelpe barnet.

I tillegg er det viktig for oss å nevne at flere av våre medlemmer uttrykker at en frist på tre måneder oppleves som lang tid for et barn. LFB er opptatte av at saksbehandlere skal ha god nok tid til å kunne gjøre gode, barnevernfaglige vurderinger – men samtidig er det viktig at barnet selv ikke føler at livet deres blir satt på vent fordi en instans skal inn i livet deres.

Så vidt vi vet er det ingen som har utredet eller forsket på konsekvensene en slik tidsfrist kan gi. Landsforeningen for barnevernsbarn ber derfor departementet om å utrede om en frist på tre måneder er hensiktsmessig eller ikke.

Barneverntjenesten skal i dag begrunne alle saker de henlegger, noe vi i LFB støtter. Vi vil likevel stille spørsmålsteget ved hvorfor barneverntjenesten ikke skal begrunne sakene de selv mener er en grunnløs bekymring.

Det er medlemmer i Landsforeningen for barnevernsbarn som ser tilbake i barnevernsmappen sin, og reagerer på hvor mange bekymringsmeldinger som er sendt inn uten at barneverntjenesten har startet en undersøkelsessak.

Landsforeningen for barnevernsbarn foreslår at barneverntjenesten skal dokumentere hvorfor de henlegger en bekymringsmelding uavhengig av om bekymringsmeldingen oppfattes som grunnløs eller ikke.

Vi ønsker også å gjøre departementet oppmerksomme på at det i dag ikke står noe i loven om å begrunne bekymringsmeldinger barneverntjenesten velger å gå videre med. Vi vet at det er mange barnevernsbarn som ikke er fornøyde med hjelpen de har fått av barnevernet, og vi tror at å faglig begrunne hvorfor en velger å gå videre med en sak, i mange tilfeller kan gjøre det lettere for barnevernsbarn å forstå hvorfor barnevernet har gjort som de har gjort. Dersom man lovfester at barneverntjenesten skal begrunne saker de går videre med vil dette også kunne være svært viktig og nyttig for etterprøving av beslutninger som tas.

Landsforeningen for barnevernsbarn ber om at departementet i § 2-1 tar med at barneverntjenesten alltid skal begrunne hvorfor de velger å gå videre med en undersøkelse.

Kapittel 3 Hjelpetiltak

Det er gjennomgående i barnevernloven at arbeidet barneverntjenesten gjør skal evalueres. Dette ser vi i LFB på som svært positivt, men vi biter oss likevel i merke at dette ikke er et tema under hjelpetiltak. Dette reagerer vi på ettersom vi mener at en evaluering av hjelpetiltakene vil bidra til å se hva som fungerer for det enkelte barn og ikke. Barn er

forskjellige, derfor er det viktig at det finnes mange ulike typer hjelpetiltak slik at dette kan tilpasses individuelt. Vi tror at en evaluering av hjelpetiltakene vil bidra til at saksbehandlere i kommunene vil få et større og bredere perspektiv på hva som kan fungere for det enkelte barn og ikke. Vi ønsker også å uttrykke en bekymring for at det ofte kan oppleves som at midlene og ressursene fra barnevernet først kommer etter en omsorgsovertakelse. Landsforeningen for barnevernsbarn ber departementet lovfeste at hjelpetiltakene som settes inn i en familie skal evalueres minst to ganger i året.

Landsforeningen for barnevernsbarn jublet da vi så at § 3-6 *Hjelpetiltak til ungdom over 18 år* var kommet inn i dette kapittelet. Vi har siden NOU 2016:16 uttrykket en bekymring over at ettervernet tilsynelatende var tatt ut av kapittelet om hjelpetiltak, og vi ønsker først og fremst å takke departementet for å ta vår bekymring over dette på alvor.

Ettervernet til barnevernsbarn er grunnen til at Landsforeningen for barnevernsbarn ble stiftet for 22 år siden. Vi vet hvor viktig det er at barnevernsungdom får en god overgang til voksenlivet, og vi har de siste årene uttrykt en bekymring over hvor få som får ettervern etter de har fylt 20 år (se *Ettervern: barnevernets siste mulighet til å hjelpe, en kunnskapsoppsummering*).

LFB har en vedtatt politikk på at vi ønsker at ettervernet skal utvides fra 23 til 25 år, og at departementet nå foreslår dette i forslaget til ny barnevernlov applauderer vi. Denne utvidelsen vet vi vil bety hele verden for barnevernsbarna som i dag er i systemet, og vi ønsker å takke departementet for at de lyttet til barnevernsbarna på dette området.

«Når jeg droppet ut av videregående fordi det ble for mye for meg valgte barnevernet å avslutte ettervernet mitt, de mente jeg hadde brutt kontrakten med dem fordi jeg sluttet på skolen.»

Vi stiller likevel spørsmålstegn ved formuleringen «... og har særlig behov for hjelp fra barnevernstjenesten til en god overgang til voksenlivet.» Vi forstår at formuleringen er en presisering av at det må være et behov tilstede før et tiltak blir satt i gang, og at dette behovet må kunne dekkes av barneverntjenesten. Vi frykter likevel at denne formuleringen fort kan virke mot sin hensikt. Denne presiseringen kan fort gjøre at ettervernet blir sett på som et «behandlingsbehov» snarere enn «generell støtte».

«Alle må få vite om ettervern, og få nok informasjon om hva det handler om. Synes det er rart hvis jeg ikke skal få rett på ettervern, da det er en så viktig ting. Jeg er ikke voksen selv om jeg har blitt 18 år!»

Landsforeningen for barnevernsbarn ber om at teksten i § 3-6 endres til «... og har behov for hjelp fra barneverntjenesten til en god overgang til voksenlivet.»

LFB mener det er fint at departementet, i loven, har fått med at samtalen om ettervern må skje før ungdommen fyller 18 år. Vi bekymrer oss likevel over formuleringen her, og er

redde for at «i god tid» kan tolkes forskjellig fra saksbehandler til saksbehandler.

Landsforeningen for barnevernsbarn ber derfor departementet ta med i lovteksten at informasjon om ettervern, og hva som kan tilbys, blir et samtaleemne mellom saksbehandler og ungdom fra ungdommen er fylt 16 år.

Kapittel 4 Akutttiltak

En akutt plassering kan i mange tilfeller oppleves som traumatisk for barnet det gjelder. Det var også synlig i LFBs barnevernlovutvalg at dette var et tema som var sårt å snakke høyt om. Likevel svarer medlemmene våre på spørsmål om det er greit å akutt plassere et barn at *ja*, det er noe man må gjøre hvis situasjonen er akutt.

Landsforeningen for barnevernsbarn er glade for at departementet ønsker å opprettholde ordet «akutt». Som vi skrev i vårt hørings svar på NOU 2016:16 er det av vår mening at akuttvedtak og hastevedtak er begreper som ikke har samme betydning. LFB er opptatte av at det ikke hjelper å endre et begrep dersom innholdet i begrepet forblir det samme.

Medlemmene i LFBs barnevernlovutvalg var svært opptatte av å ivareta barnet på en best mulig måte under en akutt plassering. Det er viktig at barneverntjenesten prøver å plassere barnet i området man allerede har bodd i. En akutt plassering er som nevnt noe som for mange kan oppleves som traumatisk, og det er av LFB sin mening at hvis man slipper å måtte bytte skole og nærmiljø i en slik fase vil det kanskje gjøre det lettere for barnet. Vi ber derfor departementet vurdere, på lik linje som i en omsorgsovertakelse, å ta med i lovtekst at barneverntjenesten alltid skal vurdere om barnet kan plasseres i nærmiljøet sitt.

Kapittel 5 Omsorgsovertakelse, fratakelse av foreldreansvar og adopsjon

En omsorgsovertakelse er det mest inngripende tiltaket barneverntjenesten kan gjøre, og det bør derfor alltid være en forutsetning om at barnevernet kan gi bedre omsorg enn de opprinnelige foreldrene når dette tiltaket blir vurdert. Det er viktig for oss i LFB, som i stor grad er en organisasjon som representerer de barnevernsbarna som har blitt plassert utenfor hjemmet, å presisere at en omsorgsovertakelse noen ganger er det eneste riktige. Det er derfor uhyre viktig at vi har en lov som gjør det mulig å gjennomføre dette på en måte som er bra for barn og unge.

«Barnevernet skal og bør jobbe for det beste for barnet. Det vil si at de må høre etter når barnet har sterke meninger om seg selv og sin situasjon.»

Landsforeningen for barnevernsbarn har drøftet at det nå er foreslått at barneverntjenesten alltid skal vurdere om noen i barnets familie eller nære nettverk kan velges som fosterhjem (§ 5-3). Vi i LFB er selvfølgelig positive til dette, men er skeptiske til om dette er å lovfeste en «trend» i barnevernet, heller enn å være en føring på noe som kan være bra for noen barn. Flere av våre medlemmer har sagt at å bli plassert i slekt kan

forstyrre de originale rollene og forholdene i familien, og at barnet selv kan miste viktig relasjoner.

«Søsknene mine kan ikke være fosterforeldrene mine. Jeg trenger søsken som er søsken – ikke ekstra foreldre»

Vi vil likevel presisere at dette vil være bra for noen barn og unge, men som alt annet i barnevernet vil det være individuelt. Selv om formuleringen klart sier at dette skal vurderes, og ikke alltid er tilfelle, er vi redde for at saksbehandlere fort kan se på det som den eneste løsningen.

Vi er positive til at det i § 5-4 kommer frem hvem som har ansvaret for hva etter vedtak om en omsorgsovertakelse. Vi stiller likevel spørsmålstegn ved hvorfor barnets opprinnelige foreldre skal kunne stå for valg av type skole, og inn- og utmelding i tros- og livssynssamfunn. Vi vil presisere at Landsforeningen for barnevernsbarn ikke er negative til at våre opprinnelige foreldre skal kunne beholde et begrenset foreldreansvar etter en omsorgsovertakelse, vi er heller bekymret for at dette fort kan ende i en lojalitetskonflikt mellom barn og forelder. Altfor mange av våre medlemmer forteller om denne tidvis usunne lojaliteten de har til sine opprinnelige foreldre, og vi er redde for at hvis våre opprinnelige foreldre skal kunne beholde muligheten til å ta disse valgene for oss, vil det fort kunne svekke barnas rettighet til å si sin mening.

Landsforeningen for barnevernsbarn ber derfor departementet legge til at barnets behov må stå sterkest, og ber om at setningen i § 5-4 endres til: *Dette innebærer at de tar avgjørelser som gjelder barnets grunnleggende personlige forhold som vergemål, valg av type skole, endring av navn, samtykke til adopsjon og inn- og utmelding i tros- og livssynssamfunn med mindre barnets beste motsier dette.*

I § 5-7 oppheving av vedtak om omsorgsovertakelse kommer det klart frem at fylkesnemnda kan oppheve et vedtak om omsorgsovertakelse når det er overveiende sannsynlig at foreldrene kan gi barnet forsvarlig omsorg. Landsforeningen for barnevernsbarn er enige i dette, men stiller likevel spørsmålstegn ved hvorfor barnets mening ikke er nevnt i denne paragrafen. Vi forstår at avgjørelsen om tilbakeføring er fylkesnemnda sitt ansvar, og at det derfor naturlig ligger en føring på at barnet skal få si sin mening. Det er likevel at LFB sin mening barnets mening må nedfelles i denne paragrafen. Våre opprinnelige foreldre sin rettsikkerhet er viktig, men skal ikke overgå barnets egen rettsikkerhet og rettigheter.

Vi ber departementet om å legge inn setningen: *Barnet selv har en rett til å uttale seg i en sak om oppheving av vedtak om omsorgsovertakelse i paragraf 5-7.*

De siste månedene har det pågått en debatt om barnevernsbarn sin mulighet til å dra på utveksling. Senest 8. mars 2019 gikk barne- og familieminister Kjell Ingolf Ropstad ut til Bergens Tidene og sa at departementet har «jobbet på spreng for å finne en løsning». Vi i LFB stiller derfor spørsmålstegn ved hvorfor dette ikke kommer frem i forslag til ny

barnevernlov. Det er av vår mening at det bør komme klarere frem i dette kapittelet at barnevernsbarn som barnevernet har overtatt omsorgen for må få ha samme utdanningsmuligheter som andre barn, akkurat som barne- og familieministeren tidligere har uttalt til media.

Kapittel 6 Atferdstiltak m.m.

Landsforeningen for barnevernsbarn er enige med departementet i å endre begrepet «alvorlige atferdsvansker» til «alvorlig utagerende atferd». Vi mener at det ofte er uhensiktsmessig å endre et begrep uten å endre innholdet i begrepet. Det er likevel mange barnevernsbarn som er plassert på dette tiltaket som forteller at det opprinnelige begrepet kan oppleves som stigmatiserende og nedverdiggende, og vi tror at å endre dette til «alvorlig utagerende atferd» i det minste kan fjerne litt av denne følelsen.

Vi vet at mye av atferden barn viser er et uttrykk for at de ikke har det godt med seg selv, eller der de er. Vi stiller derfor spørsmålsteget ved hvorfor et barn som blir plassert på atferdsinstitusjon automatisk får partsrettigheter. Det er, som vi leser barnevernloven, ingen aldersgrense på når et barn kan plasseres på atferdstiltak og finner det derfor spesielt at disse barna, som viser problemene sine på en annen måte enn andre barn, automatisk skal få partsrettigheter. Vi ber derfor departementet vurdere om dette er hensiktsmessig og hvorfor barn som blir plassert under omsorgsparagrafen ikke får det. Vi kommer mer tilbake til dette i kapittel 12.

LFB har diskutert muligheten for å utvide vedtaket om plassering i atferdsinstitusjon uten samtykke etter at barnet har fylt atten år.

«Det er ikke gitt at jeg blir voksen selv om jeg har blitt 18 år. Da kan det i visse saker være nødvendig å fullføre vedtaket mitt.»

Vi er umiddelbart positive til at dette er en mulighet, og er glade for at denne myndigheten ligger hos fylkesnemnda og ikke i barneverntjenesten. Vi ønsker likevel å gjøre departementet oppmerksomme på at selv om de barna som har opplevd dette kan se tilbake på den opplevelsen som noe godt, vil det for mange ungdommer oppleves som et overtramp, og noe ingen andre enn barnevernsbarn må oppleve.

«I mange situasjoner går det nok bra, men i andre vil det kunne føles som et overtramp, frihetsberøvelse og urettferdighet.»

Kapittel 7 Samvær og kontakt etter omsorgsovertakelse

Det er stor jubel i Landsforeningen for barnevernsbarn for forslaget om at samvær nå også skal gjelde for andre barnet har nær tilknytning til. Dette er noe vi har løftet i mange år, og det er fint å se at departementet endelig har tatt det på alvor.

LFB er også veldig glade for at søsken skal få rett til samvær og kontakt med hverandre.

Vi er likevel svært skeptiske til at det nå er foreslått at søsken skal få partsrettigheter fra fylte 15 år. Vi forstår ikke helt hvorfor partsrettigheter skal være relevant for å kunne bestemme seg for om man vil ha samvær eller ikke. Det er av LFB sin mening at søsken skal kunne si noe om dette uten at man skal måtte blande inn sak og papir for å gjøre hele situasjonen enda mer juridisk enn den trenger å være. Videre forteller mange av våre medlemmer at de hadde vært skeptiske til å snakke med sin saksbehandler om andre i familien dersom man etter en viss tid får innsyn i dette. Vi ber derfor departementet fjerne forslaget om at søsken skal få partsrettigheter.

Vi ønsker også å kommentere tilbakemeldingene fra Oslo Met rundt spørsmålet om et antall-basert samvær. Landsforeningen for barnevernsbarn har i mange år sagt at samvær fort kan oppleves kunstig og rart når man setter datoer for når man skal få lov til å møte sin opprinnelige familie. Vi er også, som Oslo Met, skeptiske til at det nå er blitt førende med en samværsrett på minimum 3-4 ganger i året. Dette håper vi departementet tar meg seg i videre arbeid.

Mye av barnevernloven er formulert som barnets rettigheter, dette er noe vi mener ikke kommer tydelig frem i dette kapitlet. Vi forstår at våre opprinnelige foreldre har rettigheter, men det kan oppleves svært vanskelig at lovteksten kan leses som at foreldrene har rett til samvær, og barnet «må rette seg etter det». Vi i landsforeningen for barnevernsbarn vet at det kan oppleves svært traumatisk for noen barn å møte sine opprinnelige foreldre igjen, særlig hvis relasjonen har vært for eksempel voldelig. I lovteksten som den fremgår i forslaget vil foreldrenes rett kunne tolkes å stå sterkere enn barnets, og vi er bekymret for at konsekvensene av dette for noen vil kunne være nye traumer. Altfor mange av våre medlemmer forteller om at de har blitt tvunget til å delta på samvær – og vi savner at dette tas opp i lovtekst og høringsnotatet, ettersom vi absolutt ikke anser dette som barnets beste. Vi ber derfor sterkt om at det i dette kapitlet tar med at barn aldri skal tvinges til samvær.

Kapittel 8 Oppfølging av barn og foreldre

Landsforeningen for barnevernsbarn er veldig fornøyd med at det nå er foreslått å systematisere oppfølgingen av barn og foreldre. Mange av våre medlemmer forteller at det er særdeles viktig for dem at deres opprinnelige foreldre blir ivaretatt etter at barnet har flyttet. Svært mange av oss har fungert som omsorgspersoner for våre foreldre, og vi må derfor trygges på at noen har overtatt denne rollen, slik at vi kan legge bekymringene fra oss.

Vi er enige med departementet om å ikke videreføre utvalget sitt forslag om å innføre en egen ordning med en støtteperson for foreldre etter en omsorgsovertakelse. LFB kjemper for at våre foreldre skal få god oppfølging og veiledning for å kunne bli gode foreldre, og samværsforeldre. Men, det er av vår mening at denne hjelpen bør legges til en annen tjeneste enn barnevern. Vi vil likevel understreke at dette ikke bør gå på bekostning av informasjonen opprinnelige foreldre har krav på.

Oppfølging av barn og foreldre vil være individuelt og det er derfor viktig for oss i LFB at de ansatte i barneverntjenesten har god nok tid til å gjøre dette arbeidet på en god måte. Vi vet at det i dag diskuteres hvorvidt det skal innføres en bemanningsnorm i norsk barnevern. Landsforeningen for barnevernsbarn vil gjøre departementet oppmerksomme på at en bemanningsnorm vil være nødvendig for at hver saksbehandler skal få nok tid til å ivareta alt det både barnet og foreldrene nå har en rett på. Vi ber derfor departementet sterkt vurdere å innføre en bemanningsnorm hvor ingen saksbehandler har ansvar for mer enn 15 barn.

«Oppfølging for meg er å bli respektert for den jeg er, hva jeg er, og min bagasje.»

LFB mener det er fint at det nå er foreslått at det skal lages planer uavhengig av hvilken hjelp barnevernet tilbyr familien. Dette mener vi vil være enormt viktig for den videre oppfølgingen av barnet. Vi har heller ingen kommentarer på at det nå er foreslått å endre «tiltaksplaner» og «omsorgsplaner» til bare «planer». Vi håper departementet jobber videre med dette, og forsikrer seg om at det blir en realitet. Vi anbefaler at videre arbeid med dette tas inn i satsningen på digi-barnevern.

Det fremgår ofte at en omsorgsovertakelse i utgangspunktet skal være midlertidig, LFB ønsker i lys av dette å minne departementet på at det ikke er noe krav om at opprinnelige foreldre skal ta imot tilbud om hjelp fra barnevernet etter at barnet er tilbakeført. Dette reagerer vi på og ber om at det lovfestes at opprinnelige foreldre som får tilbake omsorgen for sine barn må ta imot veiledning og oppfølging fra barneverntjenesten.

«Det er en grunn for at jeg ble tatt ut av hjemmet og miljøet i utgangspunktet, og da bør man ha en grundig oppfølging ved tilbakeføring.»

Vi ønsker også å oppfordre departementet til å lovfeste at barn og foreldre ikke skal ha samme saksbehandler i barneverntjenesten.

Kapittel 9 Fosterhjem

Landsforeningen for barnevernsbarn er fornøyde med at departementet foreslår å ta med en definisjon av fosterhjem i lovtekst, samt en paragraf om krav til fosterforeldre. Vi stiller likevel spørsmålsteget ved hvorfor § 9-3 ikke inkluderer krav basert på hva barnevernsbarn selv forteller at gjør fosterforeldre gode.

LFBs barnevernlovutvalg har laget en liste over hva barnevernsbarn selv forventer av fosterforeldrene sine:

- «Gi meg forsvarlig omsorg»
- «Inkluder meg fra første dag»
- «Se meg, elsk meg og gi meg rom når jeg trenger det»
- «Gi meg trygge rammer og grenser»
- «Ikke behandle oss annerledes enn dine egne barn»
- «Gi oss rom til å gjøre feil»

- «Vis hensyn og prøv å forstå traumene våre så godt det lar seg gjøre»

Det viktigste for Landsforeningen for barnevernsbarn er at fosterhjemmene oppleves som et hjem, det er derfor svært viktig for oss at dette ordet er tatt med i § 9-1.

Oppfølging og opplæring av fosterhjem er noe LFB har løftet i mange år. Vi synes derfor det er skuffende at det i § 9-6 ikke er foreslått et lovfestet krav om at fosterforeldre regelmessig må gå gjennom opplæring i regi av kommunen. Landsforeningen for barnevernsbarn ber om at denne setningen tas med i nevnte paragraf:

Barneverntjenesten har ansvar for å se til at fosterfamilier regelmessig går gjennom nødvendig opplæring for å best kunne utføre oppdraget sitt.

I tråd med dette ønsker LFB å vise til høringsvaret vårt til NOU 2018:18 hvor vi stiller spørsmålstegn ved om opplæring som i dag gis til fosterhjem er god nok.

Departementet ønsker at flere omsorgsplasseringer skal skje i barnets slekt og nettverk, likevel er det ikke nevnt noe om hva slags opplæring disse fosterhjemmene har behov for og krav på. Vi vet at det i dag gjennomføres et to-dagers kurs som er basert på prinsippene i PRIDE. Det er av LFB sin mening at dette er altfor lite.

På bakgrunn av dette ber LFB departementet om å utrede om PRIDE-kursene gir den kunnskapen fosterhjemmene trenger, og lovfester at slekts- og nettverksfosterhjem må gjennomgå den samme opplæringen som ordinære fosterhjem,

Kapittel 10 Barnevernsinstitusjoner mv.

Mange av medlemmene i Landsforeningen for barnevernsbarn har erfaring med å bo på institusjon, og en tilbakemelding som ofte går igjen er at institusjonen oppleves som god eller dårlig basert på hvem som er på jobb. Vi er derfor svært fornøyde med at det i § 10-10 nå står at institusjonen til enhver tid skal ha forsvarlig bemanning og kompetanse.

«Når det er så mange forskjellige voksne som skal være omsorgspersonene våre hver dag så blir det vanskelig for meg å få en trygg og god relasjon til alle. Hvis vi finner en vi kan stole på, la oss få prate med hen når ting er tøft.»

Vi reagerer imidlertid sterkt på at ordet *hjem* ikke er nevnt i det kapitlet. Fosterhjemskapitlet har nå fått en definisjon, og det er foreslått å lovfeste krav til fosterforeldre. I institusjonskapitlet opplever Landsforeningen for barnevernsbarn at barn ikke har samme rett på forsvarlig og sensitiv omsorg. Vi stiller et stort spørsmålstegn ved hvorfor departementet ikke velger å bruke ordet hjem, og hvorfor det ikke er tatt med en definisjon i dette kapitlet. Vi ber om at dette rettes opp i umiddelbart.

LFB er umiddelbart positive til at rettighetsforskriften er tatt med inn i loven, og ønsker å vise til viktigheten av at § 10-3 står først, da det setter en stor presedens for resten av rettighetsforskriften. Tvang er likevel et tema som kan være vanskelig å snakke om for noen av oss. Det er viktig for oss å presisere at LFB anerkjenner at bruk av tvang i noen

tilfeller er helt nødvendig for barnets beste sett i sammenheng med plasseringsgrunnlaget og barnets utvikling. Vi vet likevel at det i dag er mange barn og unge som opplever å bli utsatt for unødig bruk av tvang, og de som er utsatt for tvangsbruk får for dårlig oppfølging i etterkant. Landsforeningen for barnevernsbarn ber departementet ta med at barn og unge skal få grundig oppfølging etter bruk av tvang, hvor ungdommen selv skal få skrive sin egen forklaring i tvangsprotokollen.

«En ting som er viktig for meg når jeg bor på institusjon er at jeg får leve som en vanlig ungdom.»

Kapittel 11 Omsorgssentre for enslige mindreårige asylsøkere

Landsforeningen for barnevernsbarn synes det er grusomt at vi igjen er nødt til å påpeke hvor feil det er at enslige mindreårige asylsøkere ikke skal behandles på lik linje som andre barnevernsbarn. Dette er en svært sårbar gruppe som har behov for et spesielt vern og god rettsikkerhet – på lik linje med alle barn i Norge. Vi er nødt til å ha et barne- og familiedepartement som sikrer at barn som kommer til Norge får samme omsorgstilbud, livskvalitet og rettsikkerhet som barn født i Norge.

Landsforeningen for barnevernsbarn ber derfor, igjen, om at ansvaret for enslige mindreårige asylsøkere over 15 år overføres fra Utlendingsdirektoratet til barneverntjenesten.

«Jeg hadde ikke noe valg, jeg måtte dra fra Afghanistan. Jeg var eldst så det var mitt ansvar, søsknene mine er i Pakistan nå. Jeg kan ikke forklare flukten, det er vold og skumle ting, ass. Du kan ikke forstå.»

Kapittel 12 Saksbehandlingsregler

Landsforeningen for barnevernsbarn uttrykte i sitt høringssvar til NOI 2016:16 at vi var skeptiske til å innføre partsrettigheter fra 12 år. Videre foreslo LFB at dette kunne vært bedre løst ved at partsrettigheter utløstes av bestemte tiltak i stedet for alder alene. Vi er derfor veldig fornøyde med at departementet nå foreslår å opprettholde 15-årsgrensen, men tydeliggjør at fylkesnemnda kan innvilge partsrettigheter til barn under 15 år dersom hensynet til barnet tilsier det.

Barnevernlovutvalget til Landsforeningen for barnevernsbarn diskuterte mye rundt dette kapitlet, og noe av det viktigste som kom frem var begrepsbruken. Det har vært en debatt tidligere rundt begrepet *saksbehandler*, og da spesielt om dette begrepet er trygt for barn eller ikke. Medlemmene våre forteller at de bryr seg lite om hva slags tittel barnevernsansatte har, da de først og fremst ønsker å kalle dem det de faktisk heter. Landsforeningen for barnevernsbarn støtter derfor at det fortsatt skal hete saksbehandler.

Uavhengig av hva den ansatte i barneverntjenesten kalles er det tiden saksbehandlere har som er en tilbakemelding vi i LFB ofte får fra våre medlemmer. Våre saksbehandlere må ha tid til å bli kjent med oss, for det er kun gjennom relasjoner de gode samtalene kommer. Vi trenger saksbehandlere som tar seg tid til å møte oss oftere enn fire ganger i året, og som kontakter oss og snakker med oss uavhengig om det er nødvendig for saken

eller ikke. Vi nevner derfor igjen hvor viktig det er for barn og unge at det kommer på plass en bemanningsnorm i barnevernet.

Det er for mange av oss svært viktig å få innsyn i dokumentene våre, og noen er klare for dette allerede i ung alder. Samtidig er det viktig for oss å poengtere at selv hvor klar man er for å få innsyn i sin egen mappe er dette noe som kan være svært belastende og opprivende. Vi vil derfor gjøre departementet oppmerksomme på at saksbehandlere bør kunne sette seg ned å hjelpe barnet med å forstå dokumentene, og hvorfor ting har blitt gjort som de ble gjort.

Videre er det en pågående diskusjon innad i norsk barnevern rundt hvorvidt det skal være lov til å ta opptak av samtaler saksbehandlere har med barn. Landsforeningen for barnevernsbarn har forstått at denne diskusjonen i stor grad er en frustrasjon over å ikke ha nok tid til å dokumentere alt i samtalen, og at det er lettere for saksbehandleren å være tilstede i samtalen hvis man slipper å skulle notere. Det er likevel av Landsforeningen for barnevernsbarn sin mening at opptak av samtaler er noe vi ikke kan begynne med i barnevernet. Det et barn forteller til saksbehandleren sin er ofte vonde og vanskelige hemmeligheter de har hatt i mange år, og vi er svært bekymret for at ved å gi anledningen til å kunne ta opp disse samtalene også vil bety at barnet føler seg utrygt og ikke forteller.

Kapittel 13 Taushetsplikt, opplysningsplikt og adgang til å gi opplysninger

Det er mange av våre medlemmer som under dette temaet løfter problematikken med at offentlige instanser ikke melder fra når de ser at barn ikke har det bra. Altfor mange barnevernsbarn opplever at skolen og barnehagen velger å se vekk, eller ikke har forståelse for uttrykk barnet selv gir om at de ikke har det bra. Videre vet vi at det i dag er en standard praksis i en majoritet av kommunene i landet som sier at det kun er sosiallærer, styrer eller rektor som skal melde ifra om alle saker. Det betyr i praksis at alle andre på skolen er bannlyst fra å sende inn en bekymringsmelding, med mindre man melder som anonym. Dette finner Landsforeningen for barnevernsbarn særdeles bekymringsverdig og oppfordrer departementet sterkt til å starte en dialog med Kunnskapsdepartementet og Utdanningsdepartementet på hvordan man kan løse dette.

«Det må opplyses enda bedre til alle skoler og barnehager om plikten alle ansatte har til å melde ifra – dette kan være den siste puslespillbrikken barnevernet trenger.»

Landsforeningen for barnevernsbarn er i stor grad fornøyde med § 12-5, men reagerer sterkt på departementet sin beskrivelse av dette i høringsnotatet: *I mindre alvorlige saker, der barnet vil oppleve det som ubehagelig at foreldrene får innsyn, men det ikke vil gå utover barnets omsorgssituasjon og medføre fare eller skade for barnet, mener departementet at foreldrenes rett til innsyn bør gå foran.*

Vi forstår intensjonen fra departementet, men mener at formuleringen her er uhørt. Dette

er et høringsnotat på en barnevernlov, ikke en foreldrevernlov. Hvis et barn forteller en ansatt i barnevernet at det er ubehagelig at foreldrene skal få vite hva de har sagt må man forstå dette som noe større enn bare «ukomfortabelt». Vi håper at departementet også har en forståelse av at det er barneverntjenesten sin jobb å da undersøke hvorfor barnet mener dette er ubehagelig, og ikke automatisk skyver foreldrenes rettigheter foran barnas.

«Jeg synes det er viktig at barnets sikkerhet ivaretas fremfor foreldrenes rett til innsyn.»

Kapittel 14 behandling av saker i fylkesnemnda for barnevern og sosiale saker

Landsforeningen for barnevernsbarn mener det er på tide å se på en kvalitetssikret advokatordning for å sikre at barnas advokater er gode på barnevern. Medlemmene våre har varierte erfaringer med advokater, og for noen av de mest utsatte i samfunnet bør det ikke være overlatt til tilfeldighetene om man får ivaretatt sin rettsikkerhet eller ikke. Vi ber derfor departementet vurdere om det burde lovfestes at barnas advokater i fylkesnemndsaker har kompetanse på barnevern.

LFB har få kommentarer på om fylkesnemndene skal endre navn eller ikke. Vi vil likevel sterkt fraråde departementet om å gå inn for navnet «*barnevernsretten*».

Kapittel 15 Kommunens og barneverntjenestens ansvar og oppgaver

Landsforeningen for barnevernsbarn er svært glade for at det nå er foreslått et kapittel som skal si noe om kommunens og barneverntjenestens ansvar og oppgaver. Vi har lenge løftet at det er kommunen sitt ansvar å jobbe med forebygging, hvor barneverntjenesten har et ekstraordinært ansvar for å gi barn rett til hjelp og beskyttelse. Vi er derfor svært fornøyde med at dette kommer tydelig frem i loven. Vi ønsker også å understreke viktigheten av det nå er foreslått å lovfeste kommunens ansvar for å samordne det forebyggende tjenestetilbudet rettet mot barn og unge. LFB mener at det må et bedre tverrfaglig samarbeid på plass for å best mulig kunne hjelpe barn og unge.

Vi er positive til at kommunestyret selv skal vedta en plan for kommunens forebyggende arbeid, og ser dette sammen med at barnverntjenesten, minst en gang i året, skal rapportere til kommunestyret om tilstanden i barneverntjenesten. Vi stiller likevel spørsmålstegn ved om kommunen selv kan føre internkontroll over hvorvidt en tjeneste i kommunen utfører oppgavene sine i tråd med loven eller ikke. Vi ber derfor departementet vurdere om det, i tillegg til disse forslagene, bør lovfestes at internkontroll også må gjøres av fylkeskommunen.

I § 15-2 står det at kommunen har ansvaret for nødvendig opplæring av barneverntjenestens personale. Dette er bra, men vi stiller spørsmålstegn ved hvordan kommunen, herunder kommunestyret, kan vite hva slags opplæring som er god for å best kunne hjelpe barn og unge. På bakgrunn av dette ber vi departementet legge til i § 15-2 at kommunestyret bør, minst en gang i året, få besøk av frivillige organisasjoner som kan

peke på hva som er viktig at tjenestene får opplæring i.

Vi ber departementet, i tråd med denne føringen, legge til i § 15-6 at barneverntjenesten også bør ta imot opplæring av demokratiske brukerorganisasjoner.

At det nå er foreslått at barneverntjenesten skal være tilgjengelig til enhver tid er kanskje noe av det viktigste som blir foreslått. Landsforeningen for barnevernsbarn ønsker også å takke departementet for å i høringsnotatet ha presisert at en akuttberedskap ikke betyr at barnevernledere eller andre ansatte i varierende grad kan kontaktes på private telefonnummer i krisesituasjoner.

Vi ønsker også å vise til at det er svært problematisk at det i §15-8 står at barneverntjenesten skal holde jevnlig kontakt med kriminalomsorgen og barnet. Det er av LFB sin mening at ordet «kontakt» må erstattes med ordet «besøk». Det er ikke nok at barneverntjenesten ringer barnet hver tredje måned. Landsforeningen for barnevernsbarn ber departementet endre setningen til «... skal barneverntjenesten ha jevnlig besøk med kriminalomsorgen og barnet.»

Kapittel 17 Statlig tilsyn

Landsforeningen for barnevernsbarn er fornøyd med at departementet har valgt å samle de forskjellige temaene innenfor statlig tilsyn i et kapittel.

Vi har få kommentarer til dette kapittelet, men ønsker å vise til hvor viktig det er for barn og unge som bor på institusjon at fylkesmannen sitt tilsyn skjer på ettermiddag- eller kveldstid. Tilsyn på barnevernsinstitusjon er særdeles viktig, og det er problematisk at ungdom i dag må få fri fra skolen fordi fylkesmannen kommer på besøk.

Det står i forslaget til ny barnevernlov at departementet i forskrift kan si noe om gjennomføringen av tilsynet. Landsforeningen for barnevernsbarn vil derfor gjøre departementet oppmerksomme på hvor vanskelig det kan være for noen ungdommer å prate trygt med fylkesmannen. Vi oppfordrer derfor til å tørre å bruke erfaringskonsulenter når det skal gjennomføres tilsyn av barnevernsinstitusjoner. Å ha egenerfaring fra systemet som skal føres tilsyn på gir en unik mulighet til å kunne peke på utfordringer man kanskje ikke ville lagt merke til ellers. Videre vil erfaringskonsulenter kunne si noe om hva som er viktig at fylkesmannen spør om, eller legger merke til.

Konkluderende bemerkninger

Landsforeningen for barnevernsbarn er alt i alt svært fornøyd med forslaget til ny barnevernlov. Det er tydelig for oss at barnets beste har vært et fokus når forslaget har blitt utarbeidet – og det heier vi på! Samtidig håper vi departementet vurderer innspillene som kommer frem i dette høringssvaret nøye.

Det er likevel viktig for oss å gjøre departementet oppmerksomme på at Norge nå har en

barnevernlov som er rettighetsbasert. Dette betyr at det bør være konsekvenser for brudd på loven. Det er av vår mening at det ikke er nok at fosterhjemskontrakter og institusjonsavtaler kan opphøre ved gjentatte brudd. Barn har nå rett på hjelp av barneverntjenesten, og det må tas opp til diskusjon hva konsekvensen skal være for ansatte som ikke følger denne rettigheten.

«Det bør iallfall være sånn at det som ble gjort feil kan gjøre at andre barneverntjenester ikke gjør den samme feilen, og skjerper seg.»

Videre er det viktig for oss i Landsforeningen for barnevernsbarn å påpeke at om denne loven blir vedtatt betyr det at det vil bli noen endringer for de kommunale barneverntjenestene. Det er av vår mening at det i starten av en slik periode ikke er nok at kommunene selv passer på at alt blir fulgt opp, men staten selv er nødt til å sikre at dette ikke bare blir fine ord på et papir – men den faktiske realiteten for barn som trenger hjelp fra barneverntjenesten.

Helt til slutt vil vi igjen be om at økonomiske hensyn ikke er mest tungtveiende for endringene som nå skal gjøres. En god barndom varer livet ut, og vi er nødt til å være enige om at å satse på godt arbeid i barneverntjenesten kan absolutt antas innspart over tid i andre sektorer.

Med vennlig hilsen

Landsforeningen for barnevernsbarn v/

Vilde Adolfsen
Leder

Thomas Johansen
Nestleder

Elsa Veronica B. Christiansen
Styremedlem

Victoria Dollst
Styremedlem

Silje Marie B. Sveum
Styremedlem

Camilla Flesland
Styremedlem